

Od sv. Križa na Murskem polju. (Šalinci) bi imeli most postaviti čez Surotko. Veliko se je uže pritoževalo zaradi tega mosta, ker se je mnogo nesreč ondi zgodilo, pa dosedaj bilo je vse prizadevanje zapostoj. Pritožbe so se zavrgele do najnovejše dobe. Kajti sedaj imajo Šalinci ukazano most do novega leta dodelati. Bil je nedavno komisijon. Može so ondi pregledovali in naposled rekli, da bi predrag bil, ako bi ga tako postavili, kakor je bilo sklenjeno. Naj dotični gospodje ne gledajo na to, ampak na potrebo mosta, ki itak ni više cenjen, nego je vreden „bagerl“, na kakoršnem so se može komisijonarji vozili. Cesta od Šalincev do velike steze se mnogo rabi in je torej tudi potrebna popravce. Naj se zgodi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zadnje dni je vse pričakovalo, koga bo minister Andrassy dobil za naslednika. Bil je res shod vseh ministrov pred cesarjem, navzoč bil je tudi magjarski minister Tisza, pa do sedaj ni videti, da bi se bilo kaj določilo. Svitli cesar so odšli v vojaški tabor blizu Brucka, minister Tisza se je odpeljal na Francosko v morsko kopel, grof Andrassy pa je šel k svojemu staremu prijatelju Bismarku. Kaj bo iz tega, to so ljudje željni izvedeti. — Stiska, v katerej so sedaj kmetski ljudje, napotila je skoro vse naše kmetijske družbe sklicati gospodarski shod na Dunaj, da bi se ondi posvetovalo o uzrokih in pomočkih sedanje sile. Vse družbe bodo zastopane, le tržaška se kuja in ne pošlje nikogar na shod. Tem lahonskim kokotom ošabne grebene pristriči je uže slednji čas! Nemški liberalci uže nekoliko obžaljujejo svojo neumnost, zakaj so se toliko zaletavali v Andrassyja in potem v Taaffeja. Pregreho popraviti in se posvetovati, kako in kaj, zberejo se ti gospodje 30. sept. v Lincu pod vodstvom dr. Herbst. Čudno je pa še to, da je celó „Marburger-Zeitung“ dne 27. avg. groznica tresla, ko je slišala, da namislijo konservativci, posebno grof Klam-Martinec, svetu in cesarju razkriti, kako so liberalni gospodje zadnja leta kradli, goljufali in ropali iz raznih davkoplačilskih blagajnic. No, to pa je gotovo, da pometanja dosedanjega z državnim denarjem ne bomo trpeli, zlasti previsokih plač ne. Čemu sta n. pr. v Ljubljani 2 finančna svetovalca skoro celó brez opravljanja s plačo 7000 fl.? Ali ni 25.000 fl. za železniškega višjega inšpektorja preveč itd.? Zlasti, če pomislimo, da je nedavno bil nek posestnik zavolj 1 krajcarja dolžne dache eksekviran od davkarje v Škofjiloki! Omeniti je še to, da so baje italijanski vojaki prekoračili naše meje na Tirolskem na južno-zahodni strani od Ziljske doline. — Za mesto Szegedin je se nabralo milodarov 2½ milijona. Hrvatski sabor snide se 1. septembra. V Sarajevu se delajo priprave za marš proti Novemu-pazarju. Več regimentov je že na poti proti Turškemu; avstrijsko-turška

komisija je tudi že odpotovala. Iznenadilo bo pa naše bralce novost, da je prebrisani dobitnik Hercegovine, slavni fml. Jovanovič, odstavljen ter zapustil Bosno. Novine poročajo, da je sam rad odstopil, ker se ni pazilo na njegovo svarjenje, naj se ne gre samo s 5000 vojaki v nevarne soteske Novo-pazarske in naj se Turkom nič ne veruje. Bodi tako ali ovako. Slavni Jovanovič je kakor fem. Filipovič zapustil Bosno. Komandirajo sedaj generali večidel le nemškega in magjarskega imena. Bližnja prihodnost bo nam kazala, ali je to bilo prav ali ne.

Vnanje države. Sv. oče, Leon XIII. so doposlali vsem škofom pismo, kder naročujejo, naj bi ti skrbeli, da se bogoslovci in duhovniki učijo modroslovja (filozofije) v smislu največjega krščanskega modrijana sv. Tomaža Akvinskega. Ruski cesarjevič potuje po Švedskem, kder je povsod sijajno sprejet, car pa je prišel v Varšavo, kder ga je nemški cesar odlično pozdraviti dal po feldmaršalu Manteiffelnu! Črnogorski knez Nikola pride 2. septembra na Dunaj obiskovat našega cesarja. Zulu-Kafarski kralj Cetevojo se je pred Angleži umaknil v znotranjo Afriko. Egiptovski novi vice-kralj in abesinski krščanski kralj Janez sta se sprla. Ta je z vojsko 80.000 mož prekorračil mejo. Suezki kanal so izkopali Francozje, rabijo ga pa najbolj Angleži; lani je samo 89 francoskih ladij šlo skoz kanal, angleških pa 1272 — avstrijskih 38.

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevu.

II. Najlepši kinč mesta so mošeje, katerih hoče biti do 150, ne pa 300, kakor se turčin rad pobaha. Polovica bode kamenatih in polovica lesenih; o kakem slogu je težko govoriti; vse so skoro po ednem kopitu osnovane. Misli si, dragi čitatelj, četirivoglato ali pa okroglasto lesenjačo z vitkim, 40 do 60 metrov visokim stolpom, nad katerim se vije znamenje verske zmote in neomike, blede polumesec, in v duhu si videl poslopje, ki še morebiti presega lepoto dolgočasnih, praznih, resno-temnih sarajevskih džamij. Znotraj se najde tu in tam kaka malarija, ali vselej, kedar sem na kaj takega naletel, se mi je zdelo, da je hotel le kak fantek svoje misli na steno s zelenimi ali rudečimi barvami načrtati. Podobam pa manjka vsa umetnost, okus, življenje: okorne so in mrtve in proste vseh vzvišenih nazorov, kakor sploh nauk in vera muhamedanska. Največ se nahaja po stebrih in zidovih lepo napisanih izrekov koranovih; p. „ni ga Boga razven allah“, „On, ki je najbolj usmiljeni usmiljenec“, katerega volja vso naravo k češčenju sili“ in več takih stavkov, pri katerih, kedar jih izgovarja, si moslem menda ničesar ne misli. Posebno ponosni so Turki na Carevo in Begovo džamijo. Prva stoji na levem obrežju

Miljačke blizu novega Konaka, druga na desnem skoro varedi čaršije. Poslednjo je dal sezidati bogati Usrenbeg, ki ima v obče za Sarajevo velike zasluge. Zato ga pa tudi muhamedani kakor svetnika častijo. Jegovo truplo počiva tik mošeje v majhni kapelici, pred katero sem videl večkrat luč goreti, mestjane pa moliti. Bosanski pesnik Radvan (Fra Grgo Martić) poje o tem mogočnem možu: „Kad Usrenbeg Bosni glava bješe, — Vezir silan od države silne; — Dosta blaga sirotinja dala — A njegova glava nezobala; Več osnova varoš ponositu: — Sarajevo uz Miljačku riekcu. — I u njemu ozida munare, — Turkom liepe i gizdave brame od ostankah krstovih oltarah, — Što je jošter sudba njegovala.

Kristijani žalostnim srcem pripovedujejo, da so stopnice in stebri begove džamije iz porušene katoliške cerkve, ki je stala nekda pri izviku Bosninem. Pred mošejo na dvorišču, obdanim z visokim zidom, skozi kateri pelje več vhodov, stoji med košatim drevjem vodjak s kamenatim koritom, v katerem si muhamedani umivajo obraz, roke in noge, preden začnejo svoje molitve. Znotraj visi od kuple iz drota spleten svetilnik, na kateri se lehko kakih 300 lampic natekne, kakor se to dogaja ob slavnih praznikih n. pr. ramazan — in in kurban-bajramu, ki bi bila, samo da tako rečem, naš Božič in Velika noč. Poprej ni smela nobena krščena duša v turško zbirališče, kar pomenja džamija, sedaj je dovoljeno, da le dotičnik mirno stoji in se ne odkrije. Zato sem zamogel parkrat opazovati, kako opravljajo neverniki svoje ceremonije. Da vidiš, čitatelj! kako Turki „Boga molijo“, podajva se k begovej džamiji in opazuja tega le sina Muhamedovega, ki je ravnokar došel, da pomoli h svojemu preroku. Najprvo stopi k studencu, da si umije roke, obraz in noge, ktere osuši z robcem ali obrisalko, ki jo že nalašč zato za pasom nosi. Za tem se poda pod kap ali hodnik, kder postavi tik sebe svojo obutev in začne moliti. Nekaj časa stoji in zvija roke; po tem se skloni in podpira ledja z rokama. Pa kakor bi mignil, vrže se naglo na kolena, sede na pete in dolgo poljubljuje zemljo ali prav za prav desko sč svojim čelom. Ko je to večkrat ponovil in tako opravil svojo pobožnost zunaj brama, odgrne težko zagrinjalo, ki služi mesto vrat, in stopi mirno-resnega obraza v notranje prostore, zapustivši svoje rudeče papuče pri vходу ter koraka bos ali pa v nogovicaah tje gori po pisanih, dragocenih tepihih, na katerih je uže sedelo mnogo sovernikov, ker je danes petek, turška nedelja. Spodobno se je približal tovaršem, da se udeleži skupne molitve. Temu oddelku je narekoval molitve starikast mož iz dolgih pa tenkih črnih knjig. Pričujoči so ga le poslušali in se s celim životom zibali. Ne daleč od tod pa je bil drug oddelek, ki je sam za se čital; in še tretji, najbolj čudežen, ker so možje na okrog sedeli in pred seboj sukali sila velik molek ali po našem paternoster, na katerem so bile

kakor orehi debele jagode napeljene. Ko so končali molitvo, obesil je mlad dečko, menda cerkovnik, težko klobaso na klin v eden kot. Vsak goreč turčin nosi tudi pri sebi jednak molek (brojanico) iz dišečega dragega lesa ali biserov in tudi kamenčkov, s katerim si krati čas, prebirajé jagode od kraja do konca in zopet nazaj, ali pa tudi molina-nj. Ta navada se je ohranila iz one dobe, v kateri so še bili vsi Bošnjaki kristijani. Ko so vsi oddelki dovršili svojo nalogo, ostali so možje in še kratko skupaj glasno pomolili, zatem jih je večina odlazila. Ostalim pa je z lece čital hodža nekoliko koranovih vrst. Vsa slovesnost je bila končana z glasno popevajočim čitanjem prve sure, pa tako, da so se pričetne besede za vsakim verzom ponovile. Je li prijatelj! da ti rojijo čudne misli po možganih, ko gledaš ta izvanredni zbor. Gotovo gojiš goreče želje, da bi tudi tem siromakom skoro zasijala luč svetega križa. Kar jim pa sedaj moraš v čast šteti, je to, da vestno opravljajo dolžnosti, ki jim nalaga jih vera. Žalost, da še niso tako srečni, da bi zamogli to gorečnost kazati na čast pravega trojedinega Boga.

Smešničar 35. Oderuh iz mesta vpraša nekokrat kmeta, ali vé, zakaj je Bog krompir ustvaril. Kmet mu pa takoj odvrne rekoč: „bržčas zato, da bi tudi kmetski človek časih imel koga olupiti.“

Razne stvari.

(Pri šolskih sestrah) pri sv. Petru pod Mariborom bo očitna skušnja v ponedeljek 1. septembra t. l. Prijatelji šolski, duhovniki in starši so uljudno povabljeni.

(Graška hranilnica) je darovala 500 fl. za stavljenje nove šole pri sv. Jungerti na Pohorji.

(Od sv. Vršana nad Ptujem) se nam poroča žalostna novica da je 23. avg. zvečer strahovita toča poklestila celo faro. Nevolja in stiska je tem večja, ker uže 3 leta trpijo ondi ljudje vsled vremenskih nesreč.

(Voganco pri Spod. Polskavi) regulirati hočejo za 2304 fl. Lepi denarji!

(Toča sekala) in hudo zadela je Windenau, Bohovo, Rogozo, Hoče, Slivnico in sv. Martin pod Wurmbergom, dalje jako strašno 16. avg. Strass, Spielfeld, Cirknico in Cmurek.

(V Ročici št. Jakobske fare v Slov. gor.) je 15. avg. strela udarila, posestnika F. Roškerja za mizo sedečega ubila, 80letno mater omamila in hišo požgala.

(V gornji Gastaraji št. lenartskega okraja) na Plojdr je nek hudobnež užgal viničarijo St. Kramerjevo, da je do tal pogorela.

(Strela ubila) je pridnega dijaka celjske gimnazije I. Majcen-a doma iz Lahovne v Vojniški fari. Pretečeno nedeljo proti večeru je namreč z nekim drugim mladenčcem sedel na hlevu med grozno nevihto. Strela udari v hlev, dijak obleži mrtev: poslopje je zgorelo. Ob tistej nevihti je blizu La-